

**Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation av
Säkerhetspolisen efter beslut av åklagare vid Åklagarmyndigheten
(riksenheten för säkerhetsmål)**

1. BAKGRUND

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har granskat omständigheterna kring ett beslut om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation som fattades av åklagare vid Åklagarmyndigheten (riksenheten för säkerhetsmål) efter ansökan av Säkerhetspolisen. Beslutet fattades med tillämpning av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen). Den beslutade inhämtningen avsåg, såvitt nu är av intresse, uppgifter om meddelanden till och från ett visst telefonnummer och uppgifter om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning hade funnits (så kallade lokaliseringssuppgifter).

I beslutet anges att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar spioneri enligt 19 kap. 5 § brottsbalken. Den tidsperiod som beslutet avser uppgår till mer än tio år.

En förutsättning för att uppgifter ska få hämtas in enligt inhämtningslagen är att skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktar sig mot eller för något annat motstående intresse (2 § andra stycket inhämtningslagen).

Tiden i ett beslut om inhämtning av uppgifter får inte bestämmas längre än nödvändigt (4 § första stycket inhämtningslagen).

2. UTREDNINGEN

Nämnden har tagit del av handlingarna i inhämtningsärendet. Beslutande åklagare och Säkerhetspolisen har anmodats att besvara frågor angående bland annat åtgärdens proportionalitet och de överväganden som föregått ansökan och beslutet såvitt avser inhämtningsperioden.

Åklagaren och Säkerhetspolisen har i denna del sammanfattningsvis anför följande.

Enligt Säkerhetspolisens erfarenhet och kunskap upprätthålls underrättelseofficerares dolda kontakter under mycket lång tid, ibland med låg frekvens. Även om en specifik underrättelseofficer avslutar sin tjänstgöring och lämnar Sverige överlämnas kontakten till en efterträdare eller annan kollega inom underrättelsetjänsten. I de fall där det inte finns någon naturlig startpunkt för en kontakt är därför historiken avgörande för att kunna följa verksamheten. Även om det inhämtade materialet till följd av bestämmelserna i 6 kap. 16 d § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation kunde komma att avse en kortare period än den som beslutats så motsvarar den beslutade inhämtningsperioden det operativa behov som Säkerhetspolisen har i den här typen av ärenden.

3. NÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt inhämtningslagen får tiden för ett beslut om inhämtning av elektroniska uppgifter bakåt i tiden inte bestämmas längre än nödvändigt. En ytterligare begränsning utgörs av proportionalitetsprincipen, vilken i det här sammanhanget innebär att det beträffande det enskilda beslutet måste göras en avvägning mellan det ingrepp som åtgärden innebär i förhållande till nyttan med inhämtningen.

Nämnden har i ett tidigare ärende, utan att ifrågasätta den då gjorda proportionalitetsbedömningen, uttalat att en inhämtningsperiod om drygt två och ett halvt år är osedvanligt lång.¹ Besluten i det fallet avsåg uppgifter om meddelanden till och från vissa angivna mobiltelefonnummer och gällde, liksom nu, tillämpning av inhämtningslagen i Säkerhetspolisens verksamhet.

I det nu granskade ärendet har åklagaren i enlighet med Säkerhetspolisens ansökan beslutat om inhämtning av såväl uppgifter om meddelanden som lokaliseringssuppgifter under en period om mer än tio år. Nämnden har förståelse för att den brottsliga verksamhet som beslutet gäller är speciell till sin natur och kan kräva särskilda åtgärder och överväganden. Det kan dock konstateras att det som har framförts till stöd för den synnerligen långa inhämtningsperioden främst utgörs av allmänna erfarenhetssatser beträffande underrättelseofficerares tillvägagångssätt och inte av omständigheter som är unika eller utmärkande för ärendet. Med beaktande av vad som framkommit om ärendet och inhämtningens syfte hade det enligt nämnden varit rimligt att besluta om en i vart fall initialt mer begränsad inhämtningsperiod för att på så sätt försöka verifiera vissa

¹ Nämndens beslut den 29 mars 2017 ”Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation vid Säkerhetspolisen” (dnr 208-2016).

antaganden och iakttagelser. Därefter hade det varit möjligt att i ljuset av inhämtade uppgifter bedöma behovet av en längre inhämtningsperiod och göra en proportionalitetsbedömning av en sådan åtgärd utifrån ett robustare underlag.

Mot den anförda bakgrunden anser nämnden att det finns anledning att ifrågasätta om beslutet är proportionerligt. Vid denna bedömning saknar det betydelse att beslutet har kommit att verkställas under endast en begränsad del av den beslutade inhämtningsperioden.

4. BESLUT

Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Gunnel Lindberg

I avgörandet har deltagit: Gunnel Lindberg (ordförande), Barbro Thorblad, Anti Avsan, Charlotta Bjälkebring Carlsson, Matheus Enholm, Eva Flyborg, Christina Linderholm och Olle Sandahl (enhälligt).

Föredragande: Viktor Wallén

Expediering till:

Åklagarmyndigheten (riksenheten för säkerhetsmål)
Säkerhetspolisen (dnr 2021-8036-4)

För kännedom till:

Åklagarmyndigheten, Huvudkontoret, Tillsynsavdelningen
Åklagarmyndigheten, Utvecklingscentrum Malmö